

Gönderim Tarihi: 05.06.2024

Kabul Tarihi: 23.09.2024

ANAKULLARINDA KULLANILAN RENKLERİN YEMEK ALANLARI ÖZELİNDE İNCELENMESİ Examination of the Colors Used in Kindergartens in the Dining Areas

Çağla TOPGÜL

Dr. Öğr. Üyesi; Kafkas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
caglagenis@outlook.com
ORCID ID: 0000-0002-8390-0236

Gülçin Cankız ELİBOL

Doç. Dr.; Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
gcelibol@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-6529-2855
Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

İnsan yaşamının temelini oluşturan okul öncesi dönem, bir çocuğun yetişkin bir birey olma sürecinde önemli bir yere sahiptir. Bu dönemde çocuğun sağlıklı bir aile ortamında büyümesinin öneminin yanında sosyal ve fiziksel gelişim sürecini destekleyecek niteliğe sahip ortamlarda bulunması da sağlıklı bir birey olarak yetişmesi açısından son derece önemlidir. Bu anlamda ele alındığında, okul öncesi eğitim kurumları; çocuğun ihtiyaçlarına uygun ortamlar sunan, yaş grubunun özellikleri ve bireysel gelişim özellikleri doğrultusunda eğitim ve öğretim sağlayan mekanlar olarak çocuğun yetişmesi sürecinde önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çalışma, çocuğun fiziksel ve sosyal gelişiminde aileden sonra en etkili ortam olan okul öncesi eğitim kurumlarından anaokullarının yemek alanlarında tercih edilen renkleri genel bir perspektifte ele almayı ve okul öncesi eğitim kurumlarının iç mekan tasarımlarının gelişimine bu yolla dolaylı katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında, renk kavramı ve renklerin mekan algısına etkisi üzerine geniş bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemi uygulanan bu çalışmada, literatür bilgileri doğrultusunda anaokullarının yemek mekanlarında kullanılan renklere dair değerlendirme yapabilmek amacıyla ihtiyaç duyulan veriler doküman taraması yöntemiyle elde edilmiş ve doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Bu doğrultuda, İstanbul ilinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarının resmi internet sayfalarında yer alan yemek alanlarına ait görsellerden yararlanılarak doküman analizi gerçekleştirilmiş olup, yemek alanlarında bulunan masa, oturma elemanları, duvar ve zemin döşemelerindeki renk tercihleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Elde edilen verilere göre; anaokullarında en çok beyaz rengin tercih edildiği, bunu sırasıyla turuncu, ahşap tonları, kırmızı, yeşil, sarı, mavi ve krem renklerinin takip ettiği; en az kullanılan renklerin ise pembe, mor ve gri olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi eğitim mekanları, anaokulu, çocuk yemek mekanları, renk, mekan tasarımı

Abstract

The pre-school period, which forms the basis of human life, has an important place in the process of a child's becoming an adult. In this period, in addition to the importance of the

child's growth in a healthy family environment, it is extremely important for the child to be in an environment that will support the social and physical development process in order to grow up as a healthy individual. When considered in this sense, pre-school education institutions; it plays an important role in the process of raising the child as places that provide appropriate environments for the needs of the child and provide education and training in line with the characteristics of the age group and individual development characteristics.

The aim of this study, which was carried out specifically for kindergartens, one of the pre-school education institutions, which is the most effective environment after the family in the physical and social development of the child, was to consider the colors preferred in dining areas from a general perspective and to contribute to the development of interior designs of pre-school education institutions. Within the scope of the study, an extensive literature review was carried out on the concept of color and the effect of colors on the perception of space. In this study, where qualitative research method was applied, the data needed to make an evaluation about the colors used in kindergartens' dining areas in line with the literature information were obtained by document scanning method. In this regard, document analysis was carried out using the images of the dining areas on the official websites of the kindergartens affiliated with the Ministry of National Education in Istanbul, and the color preferences of the tables, seating elements, walls and floor coverings in the dining areas were examined comparatively. According to the data obtained; In kindergartens, the most preferred color is white, followed by orange, wood tones, red, green, yellow, blue and cream; It was determined that the least used colors were pink, purple and gray.

Keywords: *pre-school education spaces, kindergarten, children's dining areas, color, space design*

1. GİRİŞ

Erken çocukluk dönemi, 0-6 yaş aralığını kapsayan, çocukların fiziksel, zihinsel gelişim hızlarının yüksek olduğu, çevre ile etkileşim halinde oldukları bir dönemdir. Dünyaya geldiği ilk andan itibaren çocuğun etkileşimi bakım ve korunmasından sorumlu kişilerle ve konut vb. barınma- yaşam alanlarıyla sınırlıdır. Erken çocukluk dönemiyle birlikte bulunduğu çevreyi gözlemleyerek, deneyimleyerek keşfetme arzusu içinde olan çocuk, eğitim-öğretim hayatının başlangıcı olan anaokullarında farklı mekanlarda ve farklı kişilerle bir arada olmaya başlamaktadır. Bu anlamda, bu dönemde fiziksel ve sosyal çevreyle etkileşimi artan çocuğun içinde bulunduğu mekanın niteliği de göz önünde bulundurularak, uyarıcılarla zenginleştirilmiş mekanlarda eğitim görmesi algısal ve bilişsel gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır (Read, 2007; Izadpanah ve ark., 2022; Ünal ve ark., 2000).

Gerçekleştirilen araştırmaların birçoğu, eğitim alanlarının mekânsal olanaklarının çocuğun öğrenmesi üzerindeki olumlu etkisine dikkat çekmektedir (Şensoy & Sağsöz, 2015; Gür & Zorlu, 2002; Seven & Engin, 2008). Erken çocukluk döneminde çocuğun sürekli öğrenme, keşfetme isteği içerisinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda, gün boyu etkileşim halinde olduğu tüm mekanların ve donatıların eğitim sürecinin bir parçasını

oluşturduğu söylenebilmektedir. İhtiyaç duyulan fiziksel niteliklere sahip mekanlarda çocuk, yardım almadan kendi ihtiyaçlarını karşılayabilir, bireysel veya grup etkinliklerinde rahat hareket edebileceği alana sahip olarak hem sosyal hem fiziksel gelişimi desteklenmiş olur (Oktay, 1999). Bu bilinçle, okul öncesi eğitim mekanlarının tasarımlarının eğitim programlarıyla bir bütün olarak ele alınması, aynı zamanda kullanıcı olan çocukların ve öğretmenlerin ihtiyaçlarının bilincinde olarak bu ihtiyaçlara yönelik mekan tasarımları gerçekleştirilmesi öğretme ve öğrenme performansının artırılması açısından önemlidir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında; kullanıcı olarak çocuk ve mekan arasındaki etkileşim çocuğun mekânı algılama biçimiyle ilişkilidir. Genel anlamda ele alındığında algılama, tüm duyu organlarının etkileşimi ile gerçekleşse de görsel algı algılama çeşitleri arasında en güçlü olanıdır (Çift yıldız & Aktaş, 2020). Bu durumda, eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği tüm iç ve dış mekanların renk, ışık, boyut, konum gibi görerek algılayabildiğimiz birçok özelliğinin, çocukların mekan algısını etkileyen öncelikli faktörler arasında yer aldığı söylenebilmektedir. Bu faktörler arasında yer alan renk kavramı ise çocukların yaş grupları, cinsiyetleri vb. özelliklere göre farklı algılanabilmesi ve renklerin sahip olduğu psikolojik etkileri nedeni ile okul öncesi eğitim mekanlarının tasarımında göz önünde bulundurulması gereken önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Çukur & Güller Delice, 2011).

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen literatür taramasında okul öncesi eğitim kurumlarında yer alan eğitim mekanları (sınıflar), oyun alanları, dış mekanlar üzerine gerçekleştirilmiş birçok araştırmaya rastlanmıştır. Bununla birlikte, sınıf ve oyun alanları dışında da çocukların sosyalleşmesine katkı sağlayan, aynı zamanda sağlıklı beslenme alışkanlığının kazandırıldığı, fiziksel gelişimlerinin desteklendiği yemek mekanlarına yönelik fazlaca araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, araştırma kapsamında anaokullarının yemek mekanlarının tasarım kurgularını inceleyebilmek ve yemek alanlarının da diğer tüm mekanlar gibi kullanıcıya yönelik tasarlanması gerektiği konusuna dikkat çekebilmek amaçlanmış olup, bu alanlarda tercih edilen renkler duvar yüzeyleri, zemin döşemesi, masa ve oturma birimleri başlıkları altında ele alınmıştır.

Bu kapsamda, çalışmada benimsenmiş olan nitel araştırma yöntemlerinden doküman taraması ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarının resmi internet sayfalarından, okul öncesi eğitim mekanlarının yemek alanları görsellerine ulaşılmış; elde edilen renk kullanımına yönelik bulgular doküman analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışma, anaokullarının yemek alanlarında tercih edilen renkleri genel bir perspektifte ele almak ve daha sonra gerçekleştirilecek okul öncesi eğitim kurumlarının mekanlarında ve/veya erken yaş grubu çocukların kullanımı için tasarlanan eğlence, oyun, eğitici aktivite merkezleri gibi özel bir amaç taşıyan mekanlarda kullanılacak renk tercihlerine, bu alana yönelik tasarımlara ve literatüre katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın konusunu Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarının yemek alanlarında kullanılan renklerin araştırılması oluşturmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle literatür taraması yapılarak renklerin insanlar üzerindeki psikolojik etkileri ve okul öncesi yaş grubu çocukların renk tercihleri üzerine gerçekleştirilmiş çalışmalar incelenmiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada doküman taraması ve analizi yöntemleri kullanılmıştır. Olgu ve olayların içinde bulundukları çevre içerisinde izlendiği, araştırıldığı nitel araştırma yönteminde doküman taraması ve analizi; var olan kurum, işyeri vb. yerlere ait kayıtlar, belgeler, raporlar gibi bilgi kaynaklarından yararlanılarak veri elde edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Gökçe, 2018; Karasar, 2005). Doküman analizinde var olan belgeler araştırmanın konusuna, amacına uygun olacak bir şekilde taranarak değerlendirilmektedir (Karasar, 2005).

Bu kapsamda, Milli Eğitim Bakanlığı, İl Milli Eğitim Müdürlükleri'ne bağlı anaokullarının künyelerinin ve çeşitli görsellerinin paylaşıldığı resmi internet sayfaları aracılığıyla doküman taramaları yapılmıştır. MEB'in "Okul Öncesi Beslenme Desteği" kapsamında anaokullarının yetkilileri tarafından çekilmiş fotoğraflar incelenmiş; kamuya açık paylaşımlı bu görsellerden, araştırma hedeflerine uygun görsellerin elde edilebildiği, İstanbul ilindeki çeşitli ilçelerde bulunan 10 farklı anaokuluna ait yemek alanları araştırma kapsamında analiz edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen anaokulları, etik kurallar gereğince çalışma içerisinde Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kodlanmıştır.

Bununla birlikte, görsellerin seçiminde duvar, zemin döşemesi, masa ve oturma birimlerinde kullanılan renkler hakkında görselin fikir veriyor olmasına özen gösterilmiştir.

3. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA YEMEK YEME MEKANLARI

Okul öncesi eğitim kurumları, 0-6 yaş aralığındaki çocukların aile ortamından sonra çevreyle birebir etkileşimde oldukları önemli mekanlardan

birisidir. Çocuğun çevresini gözlemleyerek, araştırarak tanımaya çalıştığı, kişiliğinin geliştiği bu dönem için kurgulanan okul öncesi eğitim kurumları, çocuğa toplumun kültürel yapısına uygun davranış ve alışkanlıkları aşılayan, öz bakım, motor yeteneklerin gelişmesini destekleyen sosyal ve fiziksel mekanlar olarak tanımlanmaktadır (Demiriz ve ark, 2003). Fiziksel koşulları, öğretim materyalleri ile zengin uyarıcılarla sahip olan bu eğitim mekanları, çocukların bedensel, algısal, duygusal ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesi açısından büyük öneme sahiptir. Bu amaçlar doğrultusunda, okul öncesi eğitim yapısının yerleşim planından, uygulanan eğitim- öğretim programına ve bu eğitim planlarının uygulanmasına olanak sağlayacak mekânsal donanımına kadar kurumu oluşturan her bir faktörün birbiriyle bağlantılı bir şekilde oluşturulması, tasarlanması büyük önem taşımaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ‘Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu’nda okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması gereken mekanlar; yönetici odası, öğretmen odası, sınıflar, mutfak-yemek odası, uyku odası, oyun- etkinlik odası, tuvalet ve lavabolar, veli bekleme odası, görüşme odası, depo- arşiv odası, teknik hacimler, bahçe oyun parkı olarak belirtilmektedir (MEB, 2015). Çocukların güvenlik, barınma, oyun oynama ve eğitim görme süreçlerinin geçtiği bu mekanlardan olan sınıflar, gün içerisinde en çok zaman geçirilen, birebirde eğitimin ve etkileşimin en yoğun olduğu mekanlardır. Bununla birlikte, tıpkı sınıflarda olduğu gibi çocukların bir arada bulunduğu, sofrâ kültürü, yemek yeme, sağlıklı beslenme alışkanlığı kazanma gibi eğitim sürecinin bir parçası olan eylemlerin gerçekleştirildiği ‘yemek odası’ olarak adlandırılan mekanların tasarımlarının da aynı özenle gerçekleştirilmesi çocukların sosyal ve fiziksel gelişimleri için önemlidir. Bu anlamda, okul öncesi eğitim kurumlarının yemek alanları planlanırken çocukların gelişim özelliklerini destekleyecek, mekanın gerektirdiklerine uygun, işlevsel tasarımların gerçekleştirilmesinin gerekliliği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yemek alanlarının da oyun alanları ve sınıf mekanları kadar öğrenme sürecinin bir parçası olduğu göz önünde bulundurularak, çalışmada, bu konuya odaklanılmıştır.

Ortak alanlar, çocukların yaşlılarıyla sınıf ortamı dışında da nasıl sağlıklı bir iletişim kurabileceklerini deneyimledikleri, birbirleriyle sürekli etkileşim halinde oldukları mekanlardır. Giriş, ıslak hacimler (tuvaletler), oyun alanları ve yemek odası/salonu olarak sayılabilen bu ortak kullanım mekanlarından yemek alanları; çocukların sınıf arkadaşları dışında farklı yaş gruplarından çocuklarla da sosyalleşebildikleri, aynı zamanda sağlıklı beslenme alışkanlıkları edindikleri bir alandır ve daha uzun süreli kullanıma

sahip olması açısından diğer ortak alanlardan ayrılmaktadır (Izadpanah, Günçe, & Şekerci, 2022).

Beslenmek, tüm canlıların hayatlarını sürdürebilmeleri için ihtiyaç duydukları fizyolojik bir gereksinimdir. Bununla birlikte, tüm canlılardan farklı olarak insanlar için yemek yemek, fizyolojik bir ihtiyaç olmak dışında diğer insanlarla iletişim kurma fırsatı sağlayan, sosyal gelişimi destekleyici bir araçtır. Özellikle erken çocukluk döneminde yemek yemek; fiziksel ve zihinsel açıdan hızlı büyümenin gerçekleşmesi için bir zorunlulukken, aynı zamanda gerek aile içerisinde gerekse eğitim ortamlarında gerçekleşen yeme aktivitesiyle çocuklar yaşitları ya da yetişkinlerle/aile bireyleriyle iletişim halinde olmaktadır (Abdurrezzak, 2014; Özmert, 2005). Bu anlamda, yemek alanları tasarlanırken bu mekanları yalnızca yemek yeme eyleminin gerçekleştiği yerler olarak değil, çocukların iletişim kurmayı öğrendikleri, servis, yemek kültürü, sofraya kuralları vb. birçok bilgiyi edindikleri, eğitim süreçlerinin devamı olan mekanlar olarak değerlendirmenin yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

MEB tarafından hazırlanan asgari tasarım standartlarına göre yemek odası şu özelliklere sahip olmalıdır;

“Merkezi bir yerde, mutfak ve depoya bağlantılı bir şekilde konumlandırılmalı; doğal aydınlatma ve havalandırmaya sahip olmalı, pencere yüksekliği zemin döşemesinden min. 90 cm yukarıdan başlamalı; zemin döşemesi darbelere dayanıklı, kolay temizlenebilen, A sınıfı yangın direncine sahip, kaymaz özellikte pvc esaslı malzeme ile kaplanmalı; duvar yüzeylerinde kolay temizlenebilen, su bazlı boyalar tercih edilmelidir. Bahçeye bakan bir mekan olarak düzenlenmelidir.” (MEB, 2015).

Okul öncesi eğitim kurumlarında yemek alanlarının boyutlarının çocuk sayısı ile bağlantılı olması ve yemek alanında her bir çocuğun rahat hareket edebileceği bireysel alana sahip olması gerekmektedir. Bununla birlikte, yemek masalarının hazırlama ve servis mekanlarıyla yakın konumda bulunması, yiyeceklerin taşınması sırasında çıkabilecek olası kazaların engellenmesi açısından dikkat edilmesi gereken bir husustur. Benzer şekilde, zemin, duvar, masa yüzeylerinde kullanılan boya ve malzemelerin kolay temizlenebilir olmasıyla beraber kaymayan özelliğe de sahip olması hem kazaların önlenmesi hem de hijyenik bir ortam sağlanması açısından önemlidir. Dış mekanla bağlantısı olan, dengeli bir doğal/yapay aydınlatma, sağlıklı havalandırma sistemi ve yemek aktivitesine uygun, ilgili çekici, iştah açıcı renk tercihlerine sahip yemek alanları, çocuklara sakin, huzurlu bir mekan sunarak, çocukların yemek yemeyi bir iş, bir zorunluluk olarak

görmesinden çok zevk alınan bir aktivite olarak görmesini sağlayacaktır ve yemek yeme alışkanlığı kazanırken akranlarıyla uyum içerisinde olacaktır (Cin,1989'dan akt. Demiriz, Karadağ, & Ulutaş, 2003).

Sağlıklı bir iletişim, ancak bireylerin kendilerini rahat hissettikleri, geniş, ferah mekanlarda gerçekleşebilir (Eriş, 2001). Bu anlamda, eğitim kurumlarında bulunan yemek mekanlarında tefriş, zemin, duvar yüzeyleri, mobilya ve donatılarda kullanılan renk ve malzemelerin seçimi gibi birçok etmenin dolaylı yoldan çocukların yeme alışkanlıklarını ve iletişim becerilerini geliştirmede etkili olduğu söylenebilmektedir. Bu nedenle, diğer tüm alanlarda da olması gerektiği gibi yemek mekanlarının tasarımında da, kullanıcı olan çocukların yaş grubu özelliklerinin göz önünde bulundurulması, tercih ettikleri renkler konusunda bilgi sahibi olunması başarılı bir eğitim kurumu tasarımı için önemlidir.

3.1. Renk Kavramı ve Erken Çocukluk Dönemi-Renk İlişkisi

Renk, ışık ile bağlantılı olarak ortaya çıkan bir olgu olarak düşünülse de rengin insanın ifade biçimine dönüşmesi ve plastik bir değer olarak varlığını sürdürmeye başlaması, İspanya'daki Altamira ve Fransa'daki Lascaux Mağaralarındaki duvar resimlerine kadar uzanmaktadır. Yapılış amaçları farklı alanlarda tartışılan mağara resimlerinin bu anlamdaki önemi, bu çizimlerin yalnızca çizgi ile yapılmamış olmaları ve rengin de ifade aracı olarak ele alınmış olmasıdır. İnsanın doğadaki renkleri gözlemleyerek kendi anlatımına aktarması sonucu ortaya çıkan renk olgusu, her dönem kendine has özellikleri, bilimsel tespitleri ve uygulamaları da beraberinde getirmiştir (Çağlayan, 2018).

Renk; yalnızca görme duyusuyla ilişkili olmayan, sahip olduğu titreşim enerjisinin düşük ya da yüksek olmasıyla bağlantılı psikolojik, simgesel etkileriyle de ön plana çıkan bir tasarım ögesi olarak tanımlanmaktadır (Arıtan, 1998). Algılamanın her türünde olduğu gibi rengin görsel algıda etkisi insanların deneyimleri, kültürleri, yaş ve cinsiyetleri vb. değişkenler nedeniyle farklılık gösterebilmektedir (Çukur & Güller Delice, 2011). Bununla birlikte, kişiye özel bir tasarım olmadığı sürece ortak kullanım alanlarında bireysel farklılıklara göre renk tercihlerinde bulunmak mümkün değildir (Ulaş, 2002; Aytem, 2005). Bu nedenle, herhangi bir tasarım gerçekleştirirken kullanılan renk tercihlerinde ürün veya mekanın kullanım amacı ve kullanıcılarının genel özelliklerine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Renkler kullanıldıkları mekanda hacimsel farklılıklar oluşturabilmektedir. Kullanıldıkları yüzey, kullanıldıkları miktar mekan tasarımı yapılırken önemli unsurları oluşturmaktadır. Farklı renkler ve tonları

farklı algılar oluşturabilmektedir. Örneğin; sıcak renkler daha yakında algılanırken, soğuk renkler daha uzakta algılanmaktadır. Böylece iç mekanda, işlevlere göre uygun seçilmemiş olan renkler, olumsuz sonuçlar doğurarak kullanıcıları doğrudan etkileyebilecektir (Özsavaş, 2016).

Bir mekan ne kadar nitelikli bir tasarıma sahip olursa olsun renk tercihlerinde yapılan yanlışlıklar sebebiyle kullanıcıda olumsuz bir etki bırakabilmekte, diğer tüm mekânsal özellikler geri planda kalabilmektedir. Bu nedenle, araştırmanın bu aşamasında, anaokullarının yemek alanlarında kullanılan renkleri değerlendirilebilmek amacıyla literatürdeki çalışmalarda yer alan renklerin psikolojik etkilerine dair bulgulara da ulaşılmıştır.

Eğitim mekanlarında renk kullanımı, öğrenme ve öğretim sürecinde öğrencilerin konsantrasyonlarını sağlayan ve algılamalarını kolaylaştıran önemli bir faktördür (Hidayetoğlu, 2010). Rengin insanlar üzerindeki psikolojik ve fizyolojik etkilerine dair birçok araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalarda sıcak renklerin kullanıldığı alanlarda insanların algısının çevreye, soğuk renklerin kullanıldığı alanlarda ise zihinsel işlere yöneldiği görülmüştür (Müezzinoğlu, 2018; Hidayetoğlu, 2010; Stone, 2003). Başka bir çalışmada ise benzer bir ifadeyle soğuk renklerin sakinleştirici, sıcak renklerin teşvik edici etkisine dikkat çekilmiştir (Stone & English, 1998). Bununla birlikte, araştırmalarda renk türlerinin psikolojik etkileri üzerine genel tanımlara da yer verilmiştir. Buna göre;

KIRMIZI	dikkat çeken, dinamizmi artıran, heyecan verici bir renk olarak tanımlanırken fazla kullanıldığı durumlarda şiddet, saldırganlık vb. duyguları tetikleyerek rahatsız edici etkiye sahip olabilmektedir.
MAVİ	kırmızı rengin etkilerinin tersine sakinleştirici, huzur verici olarak tanımlanmakta olup, düşünmeyi, odaklanmayı ve yaratıcılığı artırıcı etkisi ile çalışma alanlarında öncelikli olarak tercih edilen renkler arasında yer almaktadır.
SARI	neşeli, parlak, aydınlatıcı etkiye sahiptir. Sıcaklığı artıran aktif bir etki yaratırken, sıcaklığı azaldıkça dingin, gevşetici bir etki yaratır. Genel kas sinirlerinin gücünü arttırdığı ifade edilen sarı rengin birçok çalışmada odaklanma sağlayıcı, anlamayı keskinleştirici, zihni uyarıcı etkisine dikkat çekilmiş olup bu yönüyle de eğitim mekanlarında kullanılmasının uygun olacağı söylenebilmektedir.
TURUNCU	heyecan verici ve enerjik bir etkisi bulunmaktadır. Mekanda samimi bir atmosfer yaratan turuncu rengin, kırmızı rene oranla daha olgun bir renk olduğuna dair ifadeler bulunmaktadır.
YEŞİL	doğanın bir parçası, yansıması olarak ifade edilebilmektedir. Bu anlamda da tıpkı doğal ortamlarda, doğanın içinde bulunduğu gibi insana huzur veren, çevreyici, sakinleştirici etkisiyle dikkat çekmekte olup, kullanıldığı mekanlarda kişinin ortama uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır.
KAHVERENGİ	yeşil renkte olduğu gibi doğanın içinden yansıyan bir renktir. Bununla birlikte, yeşilin – yeşermenin dinamizminin tersine topraktan, ağaçtan gelen tutarlı, olgun, yatıştırıcı bir etkiyi yansıtmaktadır.
BEYAZ	iyiliğin, saflığın rengi olarak kabul edilmekle birlikte, iç mekanlarda özellikle zemin döşemeleri ve duvar yüzeylerinde yoğun kullanıldığında psikolojik olarak rahatsız edici bir etkiye sahiptir. Işığın homojen dağılımını sağlayarak gölge oluşumunu azaltan beyaz rengin mekanın kullanım amacına göre tercih edilmesi mekanın verimliliğini artırabilmektedir.
GRI	tek başına kullanıldığında sıkıcı, cansız, enerjisi emen bir etki yaratabilen, diğer renklerle kombinasyonunda ise birlikte kullanıldığı rengin enerjisini yansıtan bir özelliğe sahiptir. Endüstriyel etkisi bulunan gri rengin teknoloji bazlı mekanlarda kullanımı mekanda daha çağdaş bir etki yaratabilecektir.
MOR	Ortaçağ Avrupası'nda aristokratların tercih ettikleri bir renk olarak karşımıza çıkmakta, bu yönüyle de itibarı, asaleti simgelediği söylenebilmektedir. Bununla birlikte, literatürde iç mekanlarda yoğun tonlarda ve geniş alanlarda kullanımında konsantrasyonu zorlaştırıcı, huzursuzluğu artırıcı etki yarattığı ifade edilmektedir.
SIYAH	beyaz rengin zıttı, aynı zamanda gece- gündüz, iyi- kötü gibi ikilemler arasında karanlık tarafı temsil eden bir renktir. Bu tanımların yanında içerdiği anlamsal zıtlıklarda olduğu gibi, tezat bir etkiyle strateji, zenginlik, sonsuzluk gibi güç içeren anlamları da yansıtabilmektedir.

Tablo 1: Renk Türlerinin Psikolojik Etkileri (Mahnke, 1997'den akt. Bozdayı, 2004; Martel, 1995; Frieling, 1978).

Renklerin görsel algıda öncelikli algılandığı göz önünde bulundurulduğunda, çocuğun gelişimin hızının en yüksek olduğu okul öncesi yaş aralığına yönelik üretilen mobilya, donatı, oyuncak vb. etkileşim araçlarında ve çocuk mekanlarında kullanılacak olan renklerin tespit edilebilmesi açısından bu alanda yapılmış olan çalışmalar, tasarımlara önemli derecede ışık tutmaktadır (Yavuzer, 2003).

Çocuk oyuncaklarında kullanılan malzemeleri ve 4-6 yaş aralığındaki çocukların oyuncak ve donatılarda tercih ettikleri renkleri tespit etmek ve oyuncaklara yönelik malzeme önerisi getirmek amacıyla gerçekleştirilmiş olan bir çalışmada belirlenen yaş aralığında 100 çocuk ile yüz yüze görüşme yoluyla anket uygulaması yapılmıştır. Buna göre, kız çocuklarının oyuncak ve donatılarda en çok tercih ettikleri renklerin sırasıyla pembe, mavi, sarı ve kırmızı; erkek çocuklarda ise bu sıranın kırmızı, mavi, mor ve sarı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, siyah renk kız çocukları tarafından hiç ilgi görmezken, erkek çocukları tarafından önemli ölçüde tercih edilen renk olmuştur (Elibol ve ark, 2006).

Thompson (1973) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, erken çocukluk dönemindeki çocukların kreş, anaokullarına kırmızı, sarı, mavi rengi bilerek geldiklerini ve sarı ve kırmızının karışımı olan turuncu rengin de en çok tercih ettikleri renk olduğunu belirtmiştir (Konrot, 1989).

Birren (1963), çocukluk döneminde rengin forma oranla daha baskın olarak algılandığını; yaşamın ilk yıllarında sıcak renklerin (kırmızı, pembe, sarı, turuncu vb.) daha çok tercih edildiğini, zamanla cinsiyet, ırk, kültür gibi değişkenlerin de etkisiyle mavi, kırmızı, yeşil renge dönüldüğünü ifade etmiştir. Erken çocukluk döneminde tercih edilen renklerin sırasıyla sarı, pembe, kırmızı, turuncu, mavi, yeşil ve mor olduğunu; ergenlik döneminde ise bu tercihlerin kırmızı, mavi, yeşil, pembe, mor, sarı ve turuncu olarak değiştiğini belirtmiştir (Birren, 1963).

Erken çocukluk dönemi, bir çocuğun en aktif dönemi olduğundan, kapılar, mobilya, donatılar ve diğer vurgu alanlarında parlak ve sıcak renklerin kullanılması çocukların dikkat sürelerini artırabilir ve bulundukları mekanda geçirdikleri süreyi uzatabilir. Bu durum, çocukların derslere olan ilgisini artırarak, öğrenme süreçlerini kolaylaştırabilir (Trent, 1995'ten akt. Başoğlu, 2002; Dilmaç, 2018).

Benzer şekilde, kullanıcı sayısının ve kullanıcı grubunun fazla olduğu hastaneler ve eğitim mekanları gibi ortak alanlarda, renk tercihlerini bireysel farklılıklara göre yapmak mümkün olmayabilir. Ancak yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen verilerle tasarımlara yön vermek, daha sağlıklı

mekanlar yaratılmasına katkı sağlayabilmek adına önemlidir. Bu yaklaşım, sınıf ortamlarında yaş gruplarına uygun genel renk tercihlerinin kullanılmasıyla öğrencilerin ilgisizlik, sinirlilik gibi davranışsal sorunlarını azaltabilir ve derse olan etkileşimlerini artırabilir, böylece yeni konuların öğrenilmesini kolaylaştırabilir (Birren, 1988).

4. BULGULAR

Milli Eğitim Bakanlığı'nın İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı anaokulları arasından toplamda 7 farklı ilçeden 10 anaokulunun, Bakanlığın resmi internet sayfasında paylaşmış olduğu yemek alanına ilişkin görselleri; duvar, zemin döşemesi, masa ve oturma birimlerinde kullanılan renkler özelinde incelenmiş ve analiz edilmiştir.

Tüm bu bilgiler doğrultusunda, örnekleme oluşturan anaokullarına ait görsel veriler incelendiğinde;

Ö1 Anaokulu tarafından paylaşılan yemek alanı görselinde (Resim 1), duvar yüzeylerinde krem ve beyaz olmak üzere 2 farklı rengin kullanıldığı, zemin döşemesinde ise duvar yüzeylerine yakın, meşe tonlarında laminat parke kullanıldığı görülmektedir. Yemek masalarında yeşil, kırmızı ve beyaz renklerin kullanıldığı anlaşılan yemek alanının görsellerinden oturma birimlerinde kırmızının tek renk olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Resim 1: Ö1 Anaokulu- Yemek Alanı (Url-1, 2023)

Ö2 Anaokulu'nun yemek alanında ise Resim 2'de görüldüğü gibi, duvar yüzeylerinde çok renkli duvar resimleri kullanılmıştır. Mavi ve yeşil

tonlarının ağırlıklı kullanıldığı yüzey, parlak ve farklı birçok figürü barındırmaktadır. Zeminde ise duvar yüzeylerindeki hareketliliği dengeleyecek şekilde krem tonlarında granit yer döşemesi kullanılmıştır. Oturma birimlerinde ise sol kısımda yer alan görselde, ahşap iskelet üzerine pastel tonlarda sarı, turuncu, kırmızı renkli oturma yüzeylerinin yer aldığı, sağ taraftaki görselde ise sarı ve mavi renkli plastik oturma birimlerinin kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, yemek masalarında metal iskelet üzeri krem rengi (akçaağaç desenli hazır melamin kaplamalı levha) yemek tablası kullanıldığı görülmektedir.

Resim 2: Ö2 Anaokulu -Yemek Alanı (Url-2, 2023)

Resim 3'te görüldüğü üzere, Ö3 Anaokulu'nda zemin kaplamalarındaki farklılıklardan dolayı yemek alanının en az iki farklı mekandan oluştuğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte her iki alanın da zemin kaplamasında açık tonlarda ahşap laminat parke kullanılmıştır. Her iki mekanın duvar yüzeyinde de beyaz renk kullanılmıştır. Resim 3'te sol üst tarafta yer alan mekanda kullanılan oturma birimleri sarı ve kırmızı renkli plastik sandalyelerden oluşurken, diğer mekanda ahşap iskelet üzeri yeşil, sarı, turuncu, mavi ve kırmızı renkleri olmak üzere farklı ana ve ara renklerden oluşmaktadır. Benzer şekilde, görselin sol üstünde yer alan yemek alanında kullanılan yemek masalarında turuncu ve sarı renkler hakimken, diğer mekanda oturma birimlerinde olduğu gibi kırmızı, turuncu, mavi ve yeşil renkli melaminli levha (MDF veya suntalam) kullanıldığı görülmektedir.

Resim 3: Ö3 Anaokulu - Yemek Alanı (Url-3, 2023).

Ö4 Anaokulu'nun (Resim 4) zemin döşemesinde beyaz renkli epoksi zemin kaplama kullanıldığı görülmektedir. Benzer şekilde duvar yüzeylerinde de beyaz renk kullanılmıştır. Yemek masası ve oturma elemanlarında yuvarlak ve dikdörtgen olmak üzere iki farklı form tercih edildiği görülmektedir. Oturma elemanlarının her ikisinde de ahşap malzeme kullanılmıştır. Yemek masalarında ise daire formuna sahip olanda turuncu renkli melaminli levha uygulanmış olup, dikdörtgen formlu yemek masalarının kırmızı tonlarında yüzey kaplamasına sahip olduğu görülmektedir. Genel anlamda ele alındığında, mekan içerisinde zemin ve duvar yüzeyleriyle nötr renklerin kullanıldığı; masalarda turuncu ve kırmızı kullanıldığı görülmektedir. Oturma birimlerinde ahşap kontraplak kullanıldığı ve doğal renginde bırakıldığı görülmektedir.

Resim 4: Ö4 Anaokulu - Yemek Alanı (Url-4, 2023)

Ö5 Anaokulu'nun yemek alanına ait görselde (Resim 5), duvar yüzeylerinde koyu turuncu rengin tercih edildiği görülmektedir. Benzer şekilde masa ve oturma birimlerinde turuncu renkli metal iskelet üzerine beyaz renkli melaminli levha kullanılmıştır.

Resim 5: Ö5 Anaokulu - Yemek Alanı (Url-5, 2023)

Ö6 Anaokulu'nun yemek alanına ait görselde, duvar yüzeylerinde beyaz tonlarının ağırlıkta olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, zemin döşemesine de krem renkli zemin seramiği uygulaması yapılmıştır. Yemek masalarında beyaz metal profil üzerine krem rengi (akçaağaç) melaminli levha uygulanmıştır. Oturma birimleri ahşap iskelet üzeri sarı, turuncu, yeşil olmak üzere farklı renklerle mekan içerisinde renk çeşitliliği sağlanmıştır (Resim 6).

Resim 6: Ö6 Anaokulu - Yemek Alanı (Url-6, 2023)

Ö7 Anaokulu'na ait yemek alanında, zeminde parlak, beyaz renkli zemin seramiği kullanıldığı, duvarların ise beyaz renkli boya üzerine yemek temasını vurgulayacak etiketler ve çocuklara ait el baskıları ile renklendirildiği görülmektedir. Görsellerde oturma elemanlarına dair bir bilgi bulunmamasıyla birlikte yemek masalarında turuncu metal ayak üzeri beyaz melaminli levha uygulandığı görülmektedir (Resim 7).

Resim 7: Ö7 Anaokulu - Yemek Alanı (Url-7, 2023)

Ö8 Anaokulu'nun yemek alanındaki duvar yüzeyleri, beyaz boya ve aynı şekilde beyaz yarım duvar lambri kaplama uygulanması ile kullanılmaktadır. Zemin döşemesinde sıcak tonlarda ahşap parke kullanılmış olup, oturma elemanları yine sıcak tonda turuncu plastik sandalyelerden

oluşmaktadır. Yemek masalarında ise ahşap iskelet üzerine pembe ve sarı renkli, melaminli levha yüzeyler kullanılmıştır (Resim 8).

Resim 8: Ö8 Anaokulu - Yemek Alanı (Url-8, 2023)

Ö9 Anaokulu'nun yemek alanında, duvar yüzeylerinde pastel tonda mor ve beyaz rengin tercih edildiği görülmektedir. Zemin döşemesinde ise açık renkli parke kullanılmıştır. Oturma elemanlarının ise yeşil, sarı ve kırmızı renklerden oluşan plastik sandalyeler olduğu anlaşılmaktadır (Resim 9).

Resim 9: Ö9 Anaokulu - Yemek Alanı (Url-9, 2023)

Ö10 Anaokulu'na ait yemek alanı görseline göre, yemek hazırlama mekanıyla birlikte tasarlanan yemek alanının duvar yüzeylerinde gri tonun ağırlıklı olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda beyaz renkli depolama ünitelerinin (mutfak dolapları) yarattığı duvar yüzeyi etkisi ile beyaz-gri renk dengesi oluşturulmuştur. Zemin döşemesinde mat gri PVC zemin kaplama kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, beyaz renkli masa ve yeşil plastik sandalyelerle yemek alanı oluşturulmuştur (Resim 10).

Resim 10: Ö10 Anaokulu - Yemek Alanı (Url-10, 2023)

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Araştırma kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı, İl Milli Eğitim Müdürlükleri'nin resmi internet sayfalarında yer alan, İstanbul ili ve ilçelerindeki anaokullarının yemek mekanlarına dair görsellerden elde edilen bulgular; zemin, duvar döşemeleri, masa ve oturma birimlerinde kullanılan renklerin dağılımlarını gösterecek şekilde tablolaştırılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2'ye göre;

Duvar Yüzeyleri

Anaokullarının yemek alanlarının duvar yüzeylerinde beyaz rengin 10 anaokulunun 7'sinde tercih edilmesiyle en çok kullanılan renk olduğu görülmektedir. Turuncu renk ise Ö5 Anaokulu'nda duvar yüzeyindeki yoğun kullanımıyla dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, Ö2 Anaokulu ve Ö7 Anaokulu'nda gerçekleştirilen duvar resim uygulamasıyla mavi, kırmızı, sarı, yeşil renklerin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular sonucunda, beyaz renge duvar yüzeylerinde sık rastlanıldığı tespit edilmiştir. Genel anlamda saflığı, ferahlığı temsil eden beyaz rengin; mekanın aydınlık, parlaklık seviyesi arttıkça soğuk bir etki yarattığı söylenebilmektedir.

Ö9 Anaokulunun duvar yüzeyinde diğer anaokullarından farklı olarak beyaz-mor rengin birlikte kullanıldığı görülmektedir. Soğuk renklerden olan

mor rengin sıcak etki yaratan pastel tonuyla soğuk etkinin azaltıldığı söylenebilmektedir. Ö5 Anaokulu'nda ise tüm duvar yüzeylerinin turuncu renk olduğu görülmektedir. Sıcak renklerin mekanda bulunma süresini uzatan etkiye sahip olmasıyla birlikte yemek mekanında kullanılan turuncunun hem koyuluğu hem de mekanda farklı yüzeylerde (masalar ve oturma birimlerinin ayakları) kullanımıyla sahip olduğu sıcaklık etkisi arttırılmıştır. Bu durumun da kullanıcıda bunalma etkisi yaratabileceği düşünülmektedir.

Zemin Döşemesi

İncelenen yemek alanlarının zemin döşemelerinde ise duvar yüzeylerindeki renk tercihlerine benzer bir biçimde beyaz rengin 10 anaokulu içerisinde 4'ü tarafından tercih edilerek en çok kullanılan renk olduğu tespit edilmiştir. Bunu ahşap tonlarında parke (3), krem (2) ve gri (1) renk zemin kaplaması sırasıyla takip etmiştir. Zemin yüzeylerinde kullanılan renklerin etkisi kullanılan malzemenin cinsi, parlak veya mat oluşu vb. özelliklerine göre değişebilmektedir.

Anaokullarında kullanılan beyaz zemin döşemesi, yemek yeme eylemi açısından kullanışlı olmakla birlikte; parlak beyaz zemin, mekana hakim olan (duvar ve masalar) beyaz veya soğuk renklerle birlikte kullanıldığında soğuk etkiyi kuvvetlendirebilecektir. Soğuk renklerin mekanlarda yoğun kullanımının ise kullanıcıda, yemek yeme anlamında isteksizliğe sebep olabileceği düşünülmektedir. Buna bağlı olarak, Ö7 Anaokulu'nun yemek mekanında gerçekleştirilen oturma, yemek yeme, çevresindekilerle iletişim kurma vb. eylemleri olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilmektedir.

Yemek Masaları

Tablo 1'de yemek mekanlarında bulunan masalarda kullanılan renklerden beyaz (5) ve turuncu (5) eşit sayıda görünmekle birlikte renklerin masaların tablalarında kullanımı göz önünde bulundurulduğunda beyaz (4), turuncu (3) olarak öne çıkmaktadır. Bu anlamda, masaların tablalarında kullanılan renkler değerlendirildiğinde beyaz en çok kullanılan renk olmaktadır. Turuncu, kırmızı, yeşil renklerle ise eşit tercih edilen renkler arasındadır. Bu renkleri sarı (2), krem (2), mavi (1) ve pembe (1) renkleri takip etmektedir.

Kimi okullarda, yemek masalarında pembe ve sarı rengin kullanıldığı görülmektedir. Koyu tonlarda kullanılan sarı ve pembe; zeminde kullanılan koyu ahşap rengi ve oturma birimlerinde tercih edilen turuncu renk ile sıcaklık etkisini arttırmaktadır. Bu durumda, duvar yüzeyinde kullanılan turuncu

renğin etkisine benzer şekilde, sıcak renklerin yoğun kullanımı da kullanıcıda bunalıcı bir etki yaratabilecektir. Bununla birlikte, yemek alanında masalarda kullanılan beyaz rengin yanında, zemin ve duvar yüzeylerinde de beyaz rengin kullanılmasının yansıtıcı etkisi, kullanıcıda sonsuzluk, belirsizlik etkisi yaratabilecektir. Kullanılan beyaz ile oturma birimlerinde sıcak renk kullanımının etkiyi dengeleyebileceği düşünülmektedir.

Oturma Elemanları

Oturma elemanlarında tercih edilen renklerin sayısı; turuncu renk (5), kırmızı renk (4), sarı renk (4), yeşil renk (4), ahşap tonları (4) ve mavi renk (2) olacak şekilde sıralanmaktadır. Turuncu renk oturma elemanlarında en sık tercih edilen renk arasında öne çıkmaktadır. Genel anlamda ele alındığında, oturma elemanlarının mekanlarda çoğunlukla yemek masalarıyla takım mantığında alındığı/kullanıldığı görülmekte, bu yüzden tercih edilen renklerin net bir veri oluşturacak sayısal farklılığa sahip olmadığı söylenebilmektedir. Bununla birlikte, oturma birimlerinde tercih edilen turuncu, yeşil, sarı renklerin mekanın diğer öğelerinde kullanılan krem ve beyaz renklerle sıcak, soğuk ilişkisini dengeleyici, tamamlayıcı bir etki yarattığı söylenebilmektedir.

Okulöncesi eğitim kurumlarından anaokullarının yemek mekanlarında kullanılan renklere yönelik literatür kaynaklı bilgiler doğrultusunda değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, çalışmanın örneklemini oluşturan anaokullarının yemek mekanları, duvar, zemin döşemesi, masa ve oturma birimlerinde kullanılan renkler üzerinden incelenmiştir. Araştırma kapsamında, gerçekleştirilen incelemeler sonucunda elde edilen veriler literatür bilgileri kapsamında irdelenerek, anaokulu mekanlarında renk kullanımlarını tespit etmek ve gerçekleştirilecek eğitim kurumları/çocuk mekanları tasarımlar için veri elde etmek amaçlanmıştır.

Renk tercihlerinde, kullanıcıların yaşına, kültürüne, cinsiyetine, yaşadığı coğrafi bölgeye kadar birçok faktör etkili olabilmektedir. Özellikle genel kullanıcı kitlesine hitap eden kamusal mekanlarda kullanıcıların kişisel tercihlerine göre tasarım yapmak mümkün olamamaktadır. Bununla birlikte, literatürde renk kullanımıyla ilgili kullanıcıların tercihlerini etkileyen faktörler, kullanıcı grubunun özelliklerine, mekanın gereksinimlerine göre renk çalışmaları vb. gerçekleştirilen birçok bilimsel araştırmalarla renklerin psikolojik etkileri vb. genellemelere, renk konusunda kabul gören ilkelere ulaşılabilir. Bu nedenle, özellikle kullanıcı grubunu çocukların oluşturduğu mekan ve donatı tasarımlarında tasarımcıların renk kullanıma bu bilgiler doğrultusunda yön vermesi önemlidir.

Çalışmanın örneklemini oluşturan anaokullarının yemek mekanları üzerinden yapılan değerlendirme sonucunda, bu alanlarda kullanılan renklerin pek çok faktöre göre değişkenlik gösterebildiği; ancak, renklerin seçiminde, renklerin mekana ve kullanıcıya etkisi üzerine literatürde yer alan bilimsel verilerin kullanılmasının yarar sağlayabileceği söylenebilecektir. Farklı yaş grubu ve cinsiyette kullanıcıya sahip olan ve eğitim-öğretim amacı taşıyan tüm okul yapılarında ve mekanlarında kullanılacak renk tercihlerine mekanın ve kullanıcısının gereksinimleri doğrultusunda yön verilmesinin hem verilen eğitimin kalitesini hem de çocukların performanslarını arttırmada fark yaratabileceği düşünülmektedir.

ANAOKULLARI	ANALİZ KRİTERLERİ	MAVİ	KIRMIZI	SARI	YEŞİL	BEYAZ	TURUNCU	AHŞAP	PEMBE	MOR	GRİ	KREM
Ö1 ANAOKULU	DUVAR					X						
	ZEMİN DÖŞEMESİ							X				
	MASA		X			X						
	OTURMA BİRİMİ		X									
Ö2 ANAOKULU	DUVAR		X	X			X					
	ZEMİN DÖŞEMESİ											X
	MASA											X
	OTURMA BİRİMİ		X	X			X	X				
Ö3 ANAOKULU	DUVAR					X						
	ZEMİN DÖŞEMESİ							X				
	MASA		X	X			X					
	OTURMA BİRİMİ		X	X			X	X				
Ö4 ANAOKULU	DUVAR					X						
	ZEMİN DÖŞEMESİ					X						
	MASA		X			X	X	X				
	OTURMA BİRİMİ							X				
Ö5 ANAOKULU	DUVAR						X					
	ZEMİN DÖŞEMESİ											X
	MASA					X	X					
	OTURMA BİRİMİ					X	X					
Ö6 ANAOKULU	DUVAR					X						
	ZEMİN DÖŞEMESİ					X						
	MASA											X
	OTURMA BİRİMİ			X			X	X				
Ö7 ANAOKULU	DUVAR					X						
	ZEMİN DÖŞEMESİ					X						
	MASA					X	X					
	OTURMA BİRİMİ											
Ö8 ANAOKULU	DUVAR					X						
	ZEMİN DÖŞEMESİ							X				
	MASA			X				X				
	OTURMA BİRİMİ						X					
Ö9 ANAOKULU	DUVAR					X				X		
	ZEMİN DÖŞEMESİ					X						
	MASA						X					
	OTURMA BİRİMİ		X	X								
Ö10 ANAOKULU	DUVAR										X	
	ZEMİN DÖŞEMESİ										X	
	MASA					X						
	OTURMA BİRİMİ											

Tablo 2: Anaokullarının yemek alanlarında kullanılan renklerin kategorilerine göre tablolştırılması

6. SUMMARY

Early childhood, covering the age range of 0-6, is a period in which children's physical and mental development rates are high and they interact with the environment. From the first moment of birth, the child's interaction with the people responsible for his care and protection, housing, etc. It is limited to shelter-living areas. The child, who has a desire to explore the environment by observing and experiencing it in early childhood, begins to be in different places and with different people in kindergartens, which are the beginning of his education life (Read, 2007; Izadpanah et al., 2022; Unal et al., 2000).

According to the end-of-school formal education statistics prepared by the Ministry of National Education, the enrollment rate in pre-school education increases every year (MEB, 2022). The increase in children's participation in pre-school education, together with the qualified education programs and physical conditions of pre-school education institutions, means that more qualified individuals are raised in terms of physical, mental, social and language development for the society. In this sense, it can be said that the spatial qualities of pre-school education institutions should be given as much importance as the teachers, administrators and educational programs of the educational institutions.

In the literature review carried out within the scope of the study, many studies were found on educational spaces (classrooms), playgrounds and outdoor spaces in pre-school education institutions. However, there is not much research on dining venues that contribute to the socialization of children, as well as providing healthy eating habits and supporting their physical development, outside of classrooms and playgrounds. For this reason, within the scope of the research, it was aimed to examine the design setups of dining areas of kindergartens and to draw attention to the fact that dining areas should be designed for the user, like all other spaces, and the preferred colors in these areas were discussed under the headings of wall surfaces, flooring, tables and seating units. In this context, through document scanning, one of the qualitative research methods adopted in the study, visuals of the dining areas of preschool education spaces were obtained from the official websites of kindergartens affiliated with the Ministry of National Education; the findings regarding the use of color were analyzed using the document analysis method.

In this context, document scanning was carried out through the official websites of the kindergartens affiliated with the Ministry of National Education and Provincial Directorates of National Education, where the

names and various images were shared. Within the scope of MEB's "Preschool Nutrition Support", photographs taken by kindergarten officials were examined; The dining areas of 10 different kindergartens in various districts of Istanbul, where visuals suitable for the research objectives could be obtained from these publicly shared images, were analyzed within the scope of the research. Kindergartens included in the research were coded as Ö1, Ö2, Ö3... in accordance with ethical rules. However, in the selection of the images, care was taken to ensure that the visuals gave an idea about the colors used on the walls, flooring, tables and seating units.

As a result of the evaluation made on the dining areas of the kindergartens that constitute the sample of the study, it was determined that the colors used in these areas may vary depending on many factors; however, it can be said that in the selection of colors, it may be beneficial to use scientific data in the literature on the effect of colors on the space and the user. It is thought that directing the color preferences to be used in all school buildings and spaces with users of different age groups and genders and for educational purposes, in line with the needs of the space and its user, can make a difference in increasing both the quality of the education provided and the performance of the children.

7. KAYNAKLAR

- Abdurrezzak, A. O. (2014). İşlevsel teori bağlamında yemek kültürünün iletişimsel yönü. *Turkish Studies*, 9(11), 1-16.
- Acer, D. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel ve eğitsel ortamları. G. Haktanır içinde, *Okul Öncesi Eğitime Giriş* (s. 235-262). Ankara: Anı Yayıncılık.
- ASHB. (2023, Haziran 12). *Özel kreş, gündüz bakımevleri ve çocuk klüpleri*. <https://www.aile.gov.tr/ss/cocuk-hizmetleri-genel-mudurlugu/ozel-kres-gunduz-bakimevleri-cocuk-klupleri/#:~:text=Kre%C5%9F%20ve%20G%C3%BCnd%C3%BCz%20Bak%C4%B1mevleri%20Aile,Hizmetler%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1na%20ba%C4%9Fl%C4%B1%20olarak%20a%C3%A7%C4%B1> adresinden alındı
- Başoğlu, Z. (2002). *A comparative study on color preferences of children for their school environments: two private schools in Ankara* (Master's thesis, Bilkent Üniversitesi (Turkey)).
- Birren, F. (1963). *Color: A survey in words and pictures from ancient mysticism to modern science*. New Hyde Park, N.Y., University Books.
- Birren, F. (1988). *Light, color & environment: Presenting a wealth of data on the biological and psychological effects of color, with detailed recommendations for practical color use, special attention to computer facilities, and a historic review of period styles*. West Chester, Pa.: Schiffer Pub.

- Bozdayı, A. M. (2004). *İç mekan ve insan*. Ajansmat Matbaacılık, Ankara.
- Çağlayan, E. (2018). Temel sanat eğitiminde renk olgusu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (1), 22-34.
- Çiftçiyıldız, K., & Aktaş, E. (2020). Okulöncesi eğitim kurumlarında verimlilik açısından renk ve mekân ilişkisi. O. Köse, & Y. Ulutürk Sakarya içinde, *Sosyal Bilimlerde Yeni Araştırmalar- III* (s. 187-213). Ankara: Berikan Yayınevi.
- Çukur, D. ve Güller Delice, E. (2011). Erken çocukluk döneminde görsel algı gelişimine uygun mekan tasarımı. *Aile ve Toplum*, 7(24), 25-36.
- Demiriz, S., Karadağ, A. ve Ulutaş, İ. (2003). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dilmaç, O. (2018). *Sanat eğitim tarihi çerçevesinde çocuk sanatının tarihi*. Pegem Atıf İndeksi, 001-189.
- Elibol, G. C., Kılıç, Y. ve Burdurlu, E. (2006). Okul öncesi çocuk oyuncaklarında malzeme kullanımı ve 4-6 yaş çocuklarının renk tercihleri. *Aile ve Toplum*, 3 (9), 35-44.
- Eriş, U. (2001). Çevrenin ve mekanın iletişime etkisi. *Kurgu Dergisi*, 311-324.
- Frieling, H. (1978). Coloured packages for dairy products. *Deutsche Molckerei-Zeitung*, Vol. 99, No. 14, 452, 454-455
- Gökçe, B. (2018). *Toplumsal bilimlerde araştırma*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Gür, Ş. Ö. ve Zorlu, T. (2002). *Çocuk mekanları*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Tasarım Yayınları.
- Hidayetoğlu, M. L. (2010). *Üniversite eğitim yapılarının iç mekanlarında kullanılan renk ve ışığın mekansal algılama ve yön bulmaya etkileri*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Izadpanah, S., Günçe, K. ve Şekerci, Y. (2022). Okul öncesi eğitimi için etkili mekan tasarımı. S. A. Şensoy içinde, *Eğitim Yapıları ve Tasarımı* (s. 551-582). Ankara: Sonçağ Yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Martel, C., (1995), *Ben enerjyim*, Arion Yayınevi, İstanbul
- MEB. (2015). *2015 Eğitim yapıları asgari tasarım standartları kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. [www.meb.gov.tr: http://erbaa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_12/06090414_2015_egitim_yapilari__asgari_tasarim_standartlari__klavuzu.pdf](http://erbaa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_12/06090414_2015_egitim_yapilari__asgari_tasarim_standartlari__klavuzu.pdf) adresinden alındı
- Müezzinoğlu, M. K. (2018). *Eğitim mekanlarında kullanılan renk ve ışığın öğrencilerin fonksiyonel ve algısal değerlendirmeleri üzerindeki etkileri*. Doktora Tezi. Konya, Türkiye: Selçuk Üniversitesi.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon.
- Özmert, E. N. (2005). Erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi-I: Beslenme. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 48(2), 179-195.
- Özsavaş, N. (2016). İç Mekan tasarımında renk algısı. *SDÜ Art-E*, 9 (18), 449-460.
- Read, M. A. (2007). Sense of place in child care environments. *Early Childhood Education Journal*, 34, 387-392.
- Stone, N. J. (2003). Environmental view and color for a simulated telemarketing task.

- Journal of Environmental Psychology*, 23(1), 63-78.
- Stone, N. J. ve English, A. J. (1998). Task type, posters and workspace color on mood, satisfaction and performance. *Journal of Environmental Psychology*, 175-185.
- Şensoy, S. ve Sağsöz, A. (2015). Öğrenci başarısının sınıfların fiziksel koşulları ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 87-104.
- Thompson, J. D. (1973). Society's frontiers for organizing activities. *Public Administration Review*, 33(4), 327-335. <https://doi.org/10.2307/975112>
- Ünal, S. ve Ada, S. (2000). *Sınıf yönetimi*, M.Ü. Tek. Eğitim Fak. D.S.İ Matbaa Birimi, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- URL 1, https://hazimersuanaokulu.meb.k12.tr/icerikler/hazim-ersu-anaokulu-ucretsiz-yemek-uygulamasi_13747670.html. 10 Temmuz 2023.
- URL 2, https://yenibosnadogusanayianaokulu.meb.k12.tr/icerikler/ucretsiz-yemek-uygulamamiz-devam-ediyor_13771889.html. 10 Temmuz 2023.
- URL 3, https://eyupcolakogluanaokulu.meb.k12.tr/icerikler/okul-oncesi-ogrencilere-ucretsiz-beslenme-destegi_13723152.html. 10 Temmuz 2023.
- URL 4, https://sehitmelihsancaranaokulu.meb.k12.tr/icerikler/okul-oncesi-egitimde-ucretsiz-yemek-uygulamasi_13879787.html. 10 Temmuz 2023.
- URL 5, https://tokitasolukanaokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/35/972297/fotograf_galerisi_618649.html?CHK=b32baef03edb82b25d7abafd9f35e09b. 10 Temmuz 2023.
- URL 6, https://arnavutkoyanaokulu.meb.k12.tr/icerikler/arnavutkoy-anaokulu-ucretsiz-yemek-uygulamasi-basladi_13696820.html. 10 Temmuz 2023.
- URL 7, https://aliyasaryurdabakanaokulu.meb.k12.tr/icerikler/her-cocuk-saglikli-beslensin-diye_13860353.html. 10 Temmuz 2023.
- URL 8, <https://mehmetcikanaokulu.meb.k12.tr/tema/dosyadetay.php?KATEGORINO=1160292&git=1>. 10 Temmuz 2023.
- URL 9, https://bayrampasahurriyetanaokulu.meb.k12.tr/icerikler/beslenme-saatimizden-kareler_13882905.html. 10 Temmuz 2023.
- URL 10, https://tokimimarsinan.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/36/974304/fotograf_galerisi_2531066.html?CHK=be02f88ae3f183cfd62e9e3163af9430. 10 Temmuz 2023.

Çatışma beyanı: Çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederiz.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Katkı Oranı Beyanı: Dr. Öğr. Üyesi Çağla TOPGÜL %50; Doç. Dr. Gülçin Cankız ELİBOL %50'dir.

